

Výňatek z knihy

LOSÝ V SRDCI EVROPY

Od klasických ke stíracím

Vydalo Nakladatelství Olympia, a.s.
SAZKA - OLYMPIA 2002
Edice Sazka
autor Ivo Kasal

JUDr. Ivo Kasal

(čtyřicáté pokračování)

STÁTNÍ DOBROČINNÉ LOTERIE

Jinak se tato 2. dobročinná loterie herně od předchozí nijak nelišila. Cena losů byla stejná, výhry byly stejné, ani počet losů se nezměnil. Vzhledově však ke změnám losů samozřejmě došlo, nejen v motivu, ale též v nahrazení výtačně suché pečeti tištěným znakem a také v druhu číselného označení loterie. Zatímco první nesla na losech číslice římskou, druhá státní dobročinná již byla

označena číslicí arabskou a tak to zůstalo i nadále. (Ani o zdůvodnění této skutečnosti se archivy nezmiňují, ale je pravděpodobné, že ke změně došlo, protože druh číslice byl spojován se vzpomínkami na rakouskou státní loterii k dobročinným účelům vojenským, jakož i proto, že římské číslice byly zřejmě pro laickou veřejnost výrazně složitější.)

Loterijní úředníci, mající již zkušenosti z loterií třídních i z I. dobročinné, začali

Pro domo

Výkaz
nedeplatků 1. státní dobročinné loterie

No. losů	Jméno	Bydliště	Státek		Poznámka
			28	6	
3328	Michajla Šelak	Pišín	36		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
2763	Poděbrá, úřed.	Bukova	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
2923	"	Imbrom	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
2961	"	Němčický úřed.	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
4161	Janin, úřed.	Polensko	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
4124	"	Slavkov	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
4118	"	Karlovský	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
4100	"	Nezvěstice	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
4129	"	Mlatok	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
4432	"	Pudajim	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
4631	"	Prostějovské	40		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
5255	Mozil, újed.	Křižkov	468		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
6150	Štá. se. úřed.	Fratura	200		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
6263	Štá. se. úřed.	Pyřice	200		Průkazem potvrzen, státní loterie číslo 1291/20
Ustanem			1291		

V Praze, dne 6. září 1920.

LOTERIE ŘEDITELSTVÍ V PRAZE
oddělení pro státní dobročinnou loterii

porovnávat loterii samotnou i jednotlivé fáze distribuce. V hodnocení první etapy rozprodeje losů, které provedl přímý loterijní správce, čteme:

Odbyt losů v německých krajích vykazuje sice proti I. loterii vzestup, přece však možno říci, že tato naše dobročinná loterie, ač v ohledu jazykovém vycházíme co nejvíce vstříc, netěší se v těchto krajích zdaleka takové přízni, jaké měly dobročinné loterie rakouské. Příčinu toho dlužno zajisté jen v nynějších politických poměrech hledati, neboť herní plán naší dobročinné loterie vyrovná se úplně hernímu plánu bývalé loterie rakouské.

Úspěch a vysoký výtěžek I. státní dobročinné znamenal i nárůst žadatelů o příděl z výnosu druhé loterie. Názvy korporací a spolků nárokových finanční prostředky však již dnes málokomu něco říkají: České srdce, Zemský spolek pro péči o hluchoněmé v Čechách, Klárův ústav slepců v Praze,

Česká zemská komise pro péči o mládež v Praze III., Spolek pro zřízení orthopedického pavilonu dětského v Praze, Podpůrný spolek samostatných slepců a jeho ústavy v Praze, Zemský sekretariát Družiny čl. válečných poškozenců, Československý Červený kříž, Družstvo pro zřízení konviktu a sirotčince pro dívky státních úředníků a profesorů v Království českém atd. Rozdělený čistý výnos této 2. loterie činil 523 860,45 K. Uspokojeno bylo celkem 13 žadatelů. V bilanci nutné k účetnímu uzavření případu jsou i některé zajímavé položky, z výdajů na inzerci např. firma Maděra za vyvěšení plakátů 90,- K, inzerce v listech Pražské úřední listy 41,50,-, Prager Abendblatt 45,-, Tribuna 128,-, Bohemia 197,80 a dále Čes. Republika, Národní Listy, Venkov, Tagblatt, 28. říjen, Prager Tagblatt Reforma, České Slovo, Národní Politika, Bohemia, Lidové Noviny, Tribuna, Čech, Venkov, Čas, Tagblatt, Pilsner Tagblatt - tam

všude byly za reklamu a propagaci utráceny různé obdobné sumy. Návrh reklamního plakátu loterie provedl Ferdinand Fiala za relativně vysokou částku 1000,- K. Loterijní losovací svitky vyrobila a dodala firma Nollenberg und Schob z Berlína. Za tisk losů zaplatilo ředitelství 31 400,- K firmě Melantrich Praha a 11 643,30 K pražské firmě Venta za herní plány. Překvapující byla účetní evidence darů ve prospěch loterie, rozšiřující její příjem, skutečnost zcela ojedinělá a u žádné jiné loterie se dosud nevyskytující. Mezi dárci figurují poštovní úřady, politické správy, celní úřady, nemocnice, plynárny, ale také osoby fyzické s nejčastějším příspěvkem jedné jediné koruny. Že Loterní ředitelství evidovalo naprosto všechny účetní pohyby, se lze přesvědčit ve Výkazu výdajů. Výtěžek 3. státní dobročinné loterie byl určen pro potřebné literáty, jejich vdovy a sirotky a činil 432 088,80 Kč. Byl rozdělen mezi

6 korporací sdružujících jmenované osoby. Poté se již do názvu loterie celý přesný účel nevešel, a tak se až do 12. loterie objevoval účel univerzální: ve prospěch dobročinných ústavů veřejné podpory hodných. Charitativní účel i význam musel být prokázán ministerstvem financí za spoluúčasti ministerstva sociální péče a ministerstva zdravotnictví. Počet žadatelů o část výtěžku rostl a nakonec přesáhl celou stovku. Ve 4. loterii činil docílený výtěžek 627 796,67 Kč a byl rozvržen mezi 13 korporací. Výtěžek 5. loterie v částce 683 317,78 Kč byl rozdělen úhrnem 23 korporacím. V 6. loterii byl docílen výtěžek 684 377 Kč a podpora z této částky byla udělena 63 korporacím. Nejvyšší

docílený výtěžek státní dobročinné loterie byl v 7. loterii a činil 830 552,45 Kč. Tato suma byla rozdělena 80 korporacím. O výtěžek 8. státní dobročinné loterie v částce 580 386,66 Kč se podělilo již 112 korporací! Celkem tedy činil výtěžek prvé až osmé státní dobročinné loterie 4 942 759,84 Kč. Tímto obnosem přispěla loterijní správa k umírnění bídy a na dobročinné účely všech možných druhů. Z těch loterií, které se od ostatních lišily i jinak, jmenujme alespoň 4. státní dobročinnou, jejíž losy tiskla firma Neuber, Pour a spol. Praha, sedmou s nárůstem losů z 250 000 na 300 000 a desátou a jedenáctou v letech 1928 a 1929 se změnami dne slosování.

Přelomem však byla především loterie dvanáctá, v níž se začal projevovat velmi silný vliv Československé obce sokolské. Došlo tak k rozšíření názvu účelu uvedeného přímo na lose: ve prospěch dobročinných ústavů a ústředních organizací tělovýchovy veřejné podpory hodných, dále se zvýšil počet vydaných losů ze 300 000 na 350 000 a hlavně byl znovu přesunut termín slosování, tentokrát až na dobu těsně předcházející vánočním svátkům, tedy přes rok a tři měsíce od minulého slosování téže loterie. Rozprodeji losů samozřejmě nejvíce pomohly aktivity samotných Sokolů, kteří věděli, že si jejich obec nárokuje největší podíl na výtěžku. Losů se tak prodalo podstatně větší množství. Počet losů stoupal, počet korporací a spolků,

N. v. j. 32 pop. l. p.

ad pol. 11-vyd.

Výkaz výdajů za lazební fund
II. státní dobročinné loterie

č. d.	Dat.	Jméno příjemce	Místo	Obnos		Poznámka
				K	z	
53	13/10	Za asistenci 2, státnímu	Praha	10	-	
66	18/10	Zaměstnancium lot. ředitelství	- -	148	-	
70	19/10	Vstavu v. Josefa za část 2 dívek	Kr. Vinohrady	20	-	
88	30/10	Marii Petoklavkové za vyb. písní	Praha	2	-	
			Úhrnem	180	-	<i>200 kusky pro 2. dob. loterii fol. 46</i>

V Praze, dne 26. ledna 1921
LOTERNÍ ŘEDITELSTVÍ V PRAZE
Oddělení pro státní dobročinnou loterii

Šouševský a spol. v. u. m. a. l. s. r. o.
Učtárna
loterního ředitelství v Praze.
9/2. 21

ČESKOSLOVENSKÝ ČERVENÝ KRÍŽ

FINANČNÍ ODDÍL.

Čís. pošt. spoř. 200.421. PRAHA-VYŠEHRAĐ, Neklanova ul. čp. 147. Telefon: 9413.

V Praze dne **16. dubna** 1920.

č.j. 2285.

P.T.

Loterní ředitelství

v Praze.

Stvrzujeme s díky poštovní spořitelnou nám laskavě poukázaných
 K 72.315.22 slovy sedmdesát dvatisícet šest a náct kor. 22/100
 kterýžto obnos byl nám přidělen výnosem Ministerstva financí ze dne 30. března 1920 č.j. 25668/9193/20 z čistého výtěžku 1. státní dobročinné loterie ve prospěch fondu invalidů a vdov a sirotků po padlých vojácích.

Československý Červený kříž
 Finanční oddělení
Koránek

keré z toho profitovaly, také, ale ti, kteří pracovali stále víc a více - zaměstnanci podniku Státní loterie -, z toho neměli vůbec nic. To bylo výrazně demotivující a začínaly být problémy, které definitivně vyřešilo až ministerstvo financí. V rámci oslav 80. narozenin prvního prezidenta republiky v roce 1930 byl při státní dobročinné loterii zřízen „Masarykův podpůrný fond“. Fond byl podle stanov používán jak k podpoře nemocných zaměstnanců podniku Státní loterie, tak k podpoře jeho bývalých penzionovaných pracovníků, eventuálně jejich pozůstalých. Ze stanov vyplýval též zdroj jeho příjmů, který činily nerozdělené výtěžky jednotlivých tahů Státní dobročinné loterie, dotace samotného podniku a přiděly z čistého zisku.

Následná 13. a také 14. státní dobročinná navýšily počty losů nejprve na 360 000 a poté až na 400 000 losů, Rostl samozřejmě i počet výher. U první jmenované loterie jich bylo 36 731 za celkem 660 000 Kč a u druhé 40 799 za celkem 750 000 Kč.

Rok 1933 pak zaznamenal další novinku - uskutečnily se v něm totiž poprvé tahy dva. Příčinou změny byla extrémní sociální tíseň spojená s nezaměstnaností jako důsledkem hospodářské krize. Tak se nejprve 4. července losovala 15. SDL ve prospěch nezaměstnaných, a to se 40 787 výhrami v celkové částce 700 000 Kč, a potom 6. prosince 16. s původním účelem. Pololetní slosování se natolik zalíbila, že pro následující léta již zůstala.

I rok 1934 byl plný změn. V prvním pololetí byla slosována 17. SDL ve prospěch letectví a v zájmu bezpečnosti státu. Důvodem bylo stoupající ohrožení republiky nacistickým Německem. Mimořádný byl i počet losů, který dosáhl 500 000 a tento rekord byl překonán až za čtyři roky. Také výtěžek tomu skutečně odpovídal a přesáhl téměř o dvacet tisíc jeden milion korun, Naprostou zvláštností byl i cíl jeho určení. Veškerý výtěžek totiž skončil ve státní pokladně, což bylo v přímém rozporu s názvem „dobročinná“ loterie a s předpisy pro tento typ loterií. Nikdo však neprotestoval, byla to totiž jediná možná cesta. Vytvoření

CENA LOSU 5 Kč ČÍSLO 121904

18. STÁTNÍ DOBROČINNÁ LOTERIE

VE PROSPĚCH DOBROČINNÝCH ÚSTAVŮ A ÚSTŘEDNÍCH ORGANISACÍ TĚLOVÝCHOVY A SPORTU, HODNÝCH VĚREJNÉ PODPORY

PADĚLÁNÍ LOSŮ SE TRĚSTÁ PODLE ZÁKONA

TAH

NEODVOLATELNĚ DNE
6. PROSINCE 1934.
 LOTERIE OBSAHUJE
40.799 VÝHER
A PRÉMII
 VÚHRNĚ ČÁSTCE
750.000 Kč.

VÝHRY

1	120.000 Kč
1	40.000 -
1	20.000 -
4	5.000 Kč
5	4.000 -
6	3.000 -
8	2.000 -
10	1.000 -
20	500 -
35	400 -
40	300 -
80	200 -
200	100 -
400	50 -
40.000	10 -
a prémie	
40.799 výherní prémie	750.000 Kč

ŘEDITEL STÁTNÍCH LOTERIÍ: *Müller*

nějaké zvláštní loterie by vyžadovalo nový předpis, novou správu, stálá objasňování a vysvětlování, prostě překonání řady byrokratických překážek. Celkově se z výher radovalo 50 787 výherců, kteří získali 830 000 korun. Že se skutečně jednalo jen o výjimku, dokládala i následující 18. loterie, která byla kompletním návratem do předchozího „klidového“ stavu.

Společnost však nežila jen ve strachu z války. Lidé se také běžným způsobem radovali, navštěvovali různé podniky a samozřejmě i sportovali. Jednotlivé sportovní svazy se pilně připravovaly na olympijské hry, které měly proběhnout v Německu v roce 1936. Proto byla 19. SDL tažená v červnu 1935 zaměřena na podporu československé účasti na této akci. Obavy ze sousední země se aktivitami a verbálními i neverbálními projevy německé státní reprezentace zvyšovaly. Prostředky na obranu nedostačovaly, a tak si vedení státu vzpomnělo na úspěch 17. SDL ve prospěch letectví a celou úspěšnou akci ještě dvakrát zopakovalo. V roce 1936 ve prospěch brannosti státu, tělovýchovy a dobročinných ústavů, což byl název částečně odpovídající účelu původních předpisů o státní dobročinné loterii, a podruhé v roce 1937 již s účelem výrazně nedobročinným, ale velmi potřebným: ku podpoře výcviku čl. pilotů a k vybudování letecké obrany státu.

Politická mezinárodní atmosféra stále houstla. A v těchto podmínkách loterijní úředníci připravovali oslavy dvacátého výročí vzniku Československa, kterým měla být druhá z loterií roku 1938 věnována.

(Pokračování příště)

